

**Мала Антоніна**  
студент ОС»Магістр»  
спеціальності «Економіка»  
Науковий керівник: **Добровольська Е. В.**,  
к.е.н., доцент кафедри економіки, підприємництва,  
торгівлі та біржової діяльності  
Подільський державний аграрно-технічний університет,  
м. Кам'янець-Подільський

## **ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА**

В умовах системних трансформацій аграрного сектору національної економіки все гостріше постає питання про необхідність формування сприятливих умов для підвищення економічної ефективності сільськогосподарського виробництва. Ієрархія економічних перетворень зумовлює потребу в якісних змінах, основою яких має бути забезпечення системного поєднання економічної, технологічної, соціальної та екологічної ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств. Гармонійне поєднання різних методів та засобів підвищення економічної ефективності дозволить вітчизняним аграріям досягти конкурентних переваг на внутрішньому та зовнішньому ринках сільгосппродукції. Пореформений етап діяльності сільськогосподарських підприємств зумовлює необхідність впровадження системи взаємопов'язаних заходів, спрямованих на ефективне управління наявними ресурсами, оптимізацію витрат, максимізацію прибутку та підвищення рентабельності виробництва. Розв'язання окреслених завдань можливе лише у разі переходу до інвестиційно-інноваційного розвитку аграрного виробництва з метою створення необхідних умов підвищення його ефективності та конкурентоспроможності.

Ефективність виробництва – це складне і багатогранне явище. Сільськогосподарське виробництво вимагає органічного поєднання і взаємодії чотирьох факторів – робочої сили, основних засобів, предметів праці і землі. В процесі виробництва здійснюється виробниче споживання

вказаних ресурсів з метою отримання певних споживних вартостей, спроможних задовольнити відповідні потреби людей. Отже, будь-яке виробництво передбачає витрати ресурсів і одержання певних результатів. Але, на однакову кількість витрачених ресурсів підприємства можуть одержувати далеко не однакові за величиною результати. В такому випадку кажуть, що підприємства ведуть виробництво з різною ефективністю.

Однією з найбільш актуальних проблем стабілізації і подальшого прискореного розвитку виробництва в сільськогосподарських підприємствах будь-якої форми власності є підвищення його ефективності.

Ефективність виробництва є узагальнюючою економічною категорією, якісна характеристика якої відображається у високій результативності використання живої та уречевленої праці в засобах виробництва. Вона визначається відношенням одержаних результатів до витрат засобів виробництва і живої праці.

Економічна ефективність показує кінцевий результат від застосування всіх виробничих ресурсів та визначається порівнянням одержаних результатів і витрат виробничих ресурсів.

У великому економічному словнику термін «економічна ефективність» трактується як результативність економічної діяльності, економічних програм і заходів, що характеризується відношенням отриманого економічного ефекту, результату до затрат факторів, ресурсів, які зумовили одержання цього результату, досягнення найбільшого обсягу виробництва із застосуванням ресурсів відповідної вартості [2].

О. Б. Наумов під ефективністю розуміє зростання виробництва матеріальних благ необхідної якості при зменшенні затрат живої і уречевленої праці в розрахунку на одиницю продукції, інакше кажучи, підвищення продуктивності суспільної праці [4].

Проте В. Г. Андрійчук зазначає, що ефективністю є досягнення максимального ефекту за фіксованих, наперед визначених обсягів ресурсів або ж досягнення заданого результату за мінімальних витрат ресурсів. У

своїй монографії «Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз» він акцентує увагу на тому, що ефектом від економічної діяльності суб'єктів господарювання може бути будь-який результат, одержаний у процесі такої діяльності, але за умови, що він (результат) відповідає її цілям і завданням [1].

Загальноприйнято, що показник економічної ефективності – відношення ефекту до витрат, які зумовили цей ефект, або відношення ефекту до економічних ресурсів, використаних для його отримання. У першому варіанті результати (ефект) зіставляються зі споживчими витратами (витратами цих ресурсів за визначений період часу), а в другому – із застосовуваними ресурсами (сукупністю витрат живої та упредметненої праці), які використовувалися у виробництві товарів і послуг за певний період [3].

Отже, ефективне агропромислове виробництво має базуватися на економічному результаті фінансово-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств, який передбачає збільшення обсягу виробництва продукції сільського господарства на одиницю затрачених ресурсів. Економічна ефективність у сільському господарстві передбачає формування оптимальної структури посівних площ для кожного підприємства, врахування якісної характеристики ґрунтів, введення науково обґрунтованих сівозмін з використанням кращих попередників, проведенням аналізу придатності земель до їх використання.

### **Список використаних джерел**

1. Андрійчук В. Г. Економіка підприємств агропродовольчого комплексу : навч.- метод. Посіб. Для ам ост. Вивч. Дисц. / В. Г. Андрійчук. — К. : КНЕУ, 2010. — 414 с.

2. Большой экономический словарь / ред. Азрилиян А. И. – 5-е изд., доп. И перераб. – М.: Институт новой экономики, 2002. – 1280 с.

3. Економіка підприємства: підручник. – Грещак М. Г., Колот В. М., Наливайко А. П. та ін.; [під ред. С.Ф. Покропивного]. – 2-ге вид., перероб. Та допов. – К. : КНЕУ, 2001. – 528 с

4. Наумов, О. Б. Визначення економічної ефективності виробництва за узагальнюючими показниками / О. Б. Наумов // Економіка АПК. – 2000. – № 5. – С. 39-42.

5. Пархоменко Л.М. Теоретичні основи дослідження економічної ефективності сільськогосподарського виробництва в умовах ринку / Л. М. Пархоменко // Економіка АПК. – 2006. – №8. – С. 82–87.

6. Погорілий А. О. Методологічні підходи до вивчення економічної ефективності виробництва продукції рослинництва / А.О. Погорілий // Формування ринкових відносин в Україні. – 2005. – №12. – С. 104–107.

**Малиш Оксана**  
студентка 4 курсу,  
спеціальності «Економіка підприємства»  
Науковий керівник: **Нісходовська О.Ю.**  
к.е.н., асистент кафедри економіки,  
підприємництва, торгівлі та біржової діяльності  
Подільський державний аграрно-технічний університет  
м. Кам'янець-Подільський

## **ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ ЗА УМОВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

В умовах глобалізації світового господарства і міжнародних економічних відносин різко зростає роль і значення зовнішньоекономічних зв'язків (ЗЕЗ) для економіки країни в цілому, та зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) для окремого підприємства. Суттєво змінюються й цілі зовнішньоекономічної діяльності. Вона стає одним з пріоритетів національної політики і стратегії діяльності підприємства. Для регламентації зовнішньоекономічної діяльності створюються спеціальні міністерства, вводяться відповідні законодавчі акти, укладаються міждержавні угоди,